

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและพฤติกรรมการบริโภคแบบพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสาน*

A STUDY OF ACADEMIC ACHIEVEMENT IN SOCIAL STUDIES AND SUFFICIENT CONSUMPTION BEHAVIOR AMONG GRADE 7 STUDENTS WHO WERE TAUGHT USING A BLENDED LEARNING APPROACH

นนทรี พรหมมี

Nonsee Prommee

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Srinakharinwirot University Prasarnmit Demonstration School (Secondary), Bangkok, Thailand

Corresponding author E-mail: nonseep@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 รายวิชาสังคมศึกษา สาระเศรษฐศาสตร์ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสาน ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน และ 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคแบบพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา (ส 21102) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวนนักเรียน 35 คน โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสาน วิชาสังคมศึกษา สาระเศรษฐศาสตร์ จำนวน 2 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบไปด้วยหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องการบริโภค และหน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา สาระเศรษฐศาสตร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 3) แบบวัดพฤติกรรมการบริโภคแบบพอเพียง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา สาระเศรษฐศาสตร์ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพฤติกรรมการบริโภคแบบพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสาน พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการบริโภคแบบพอเพียงอย่างเหมาะสม สามารถใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ลดการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลง มีความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีความรอบรู้ และมีคุณธรรม อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, พฤติกรรมการบริโภค, การเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสาน

Abstract

This research aims to: 1) Investigate the academic achievement of Grade 7 students in the economics strand of Social Studies, comparing their performance before and after the course with an integrated and blended learning approach. and 2) Examine the consumption behavior of Grade 7 students oriented to sufficiency level experiencing an integrated and blended learning approach. The study sample consisted of 35 Grade 7 students from Satit Prasarnmit Demonstration School (Secondary) studying Social Studies (S21102), selected through purposive sampling during the second semester of the 2023 academic year. The research tools included: 1) Integrated and blended learning lesson plans for Social Studies focusing on economics, comprising two units: Unit 1-Consumption and Unit 2-Sufficiency Economy. 2) An academic achievement test in the economics strand of Social Studies for Grade 7 students. and 3) A questionnaire measuring sufficiency-oriented consumption behavior among Grade 7 students. The research findings revealed that Grade 7 students taught economics strand of Social Studies using the integrated and blended learning approach showed significantly higher post-learning achievement compared to pre-learning achievement at a statistical significance level of .05. Additionally, the sufficiency-oriented consumption behavior of these students was found to be highly appropriate, characterized by efficient use of resources, reduced unnecessary expenses, moderation, rationality, good self-immunity, awareness, and moral integrity, all at a high level.

Keywords: Academic Achievement, Consumption Behavior, Integrated and Blended Learning

บทนำ

การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืนต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งของทุนมนุษย์ โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามกระแสโลกาภิวัตน์ การพัฒนาคนและสังคมต้องเผชิญกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจและสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศ การเข้ามาของวัฒนธรรมตะวันตกทำให้เกิดค่านิยมฟุ่มเฟือยและบริโภคนิยมในเด็กไทย เด็กและเยาวชนที่ขาดภูมิคุ้มกันหรือขาดวิจารณญาณในการกลั่นกรองข้อมูล มีแนวโน้มที่จะใช้ประโยชน์จากวัฒนธรรมเสมือนในทางที่สร้างปัญหามากกว่าสร้างสรรค์ ส่งผลให้ความสัมพันธ์กับสังคมลดลง ทั้งในครอบครัว กลุ่มเพื่อน และสังคม โดยเฉพาะเมื่อประสบปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขด้วยตนเองได้ จึงควรมีการปลูกฝังความคิดและความรู้ให้เด็กและเยาวชนตระหนักถึงคุณค่าของตนเอง สามารถรับมือกับกระแสโลกาภิวัตน์และดำเนินชีวิตในยุคศตวรรษที่ 21 ได้ การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืนนั้นต้องอาศัยการบูรณาการทฤษฎีที่เกี่ยวข้องทั้งด้านทุนมนุษย์ เศรษฐกิจพอเพียง การเรียนรู้ทางสังคม และความยืดหยุ่นทางจิตใจ เพื่อความสุขที่ยั่งยืน อยู่ในสังคม ยุคบริโภคนิยม

การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นสาระ

การเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียน ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไรทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ ได้สรุปว่า การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เข้าใจตนเอง และผู้อื่นมีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง มีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ดังนั้น ผู้สอนจะต้องสอนให้เกิดแนวความคิด ความเข้าใจ เจตคติ และค่านิยมที่เหมาะสมที่ถูกต้อง โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ สามารถเรียนรู้ได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต สอดคล้องกับ กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้สรุปว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้เป็นคนที่สมบูรณ์ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขอย่างแท้จริง (กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2543)

การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ต้องผสมผสานระหว่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ และการใช้สื่อการสอนที่หลากหลายเข้าด้วยกัน ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมทั้งงานเดี่ยว และงานกลุ่ม และการสืบค้นหาความรู้ต่าง ๆ ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ได้เรียนรู้จากสภาพจริง โดยคำนึงถึงศักยภาพของนักเรียนตามแนวการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สร้างค่านิยมที่ถูกต้องเหมาะสม และมีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง สามารถเชื่อมโยงความรู้จากสิ่งที่เรียนไปสู่ชีวิตจริงภายนอกห้องเรียน และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ดังตัวอย่างของ ดาหฺรา เห่งฟุ่ม ได้สรุปว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญควรมีการบูรณาการระหว่างศาสตร์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม เช่น การใช้เกมการศึกษา สถานการณ์จำลอง และการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Learning Management) เป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงความรู้และทักษะจากหลากหลายสาขาวิชา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สามารถแก้ปัญหาและสร้างสรรค์งานที่มีประโยชน์ได้ (ดาหฺรา เห่งฟุ่ม, 2553) และดังตัวอย่างของ บุรชัย ศิริมหาสาครได้สรุปว่า การสอนโดยใช้เรื่องใด เรื่องหนึ่งหรือวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นแกนหลัก แล้วสอนเชื่อมโยงให้สัมพันธ์กับเรื่องหรือวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างกลมกลืน เพื่อให้เหมาะสมกับการประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริง (บุรชัย ศิริมหาสาคร, 2454) ดังนั้น การจัดกิจกรรมในห้องเรียนผสมผสานกับกิจกรรมนอกห้องเรียนบนเครือข่ายออนไลน์ผ่านโปรแกรม Microsoft Teams เพื่อการสื่อสาร ประชุม พูดคุย ติดต่อกัน สามารถแชร์สกรีน เปิดไมค์โครโฟน เปิดกล้อง กำหนดค่า ตั้งสิทธิ์ใน การใช้งานกันได้ เหมาะสำหรับการเรียนการสอนในยุค New Normal ที่สามารถช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดองค์ความรู้ ความคิดแบบองค์รวม พัฒนาความสามารถการคิดเห็นความเชื่อมโยง นำไปสู่ความสามารถในการแก้ปัญหาแบบองค์รวม เกิดประสบการณ์ นำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้จริง สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ผู้เรียนควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง ทั้งที่ผู้เรียนและผู้สอนไม่ต้องเผชิญหน้ากัน และการใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่หลากหลาย กระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรมจากยุทธวิธีการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นได้ และสามารถเสริมสร้างพฤติกรรมการบริโภคแบบพอเพียงได้มากขึ้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนวิชาสังคมศึกษา จึงเลือกการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสานในการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการบริโภคแบบพอเพียงของนักเรียน นักเรียน



กลุ่มเป้าหมาย คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) โดยส่งเสริมพฤติกรรมการบริโภคอย่างพอเพียง พอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวเอง สามารถนำความรู้ และคุณธรรมไปใช้ในการดำรงชีวิต ไม่หลงไปกับกระแสบริโภคนิยม และสามารถเชื่อมโยงความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้รับจากห้องเรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม ผลการวิจัยนี้ยังสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสาน
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคแบบพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบทดลอง ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมสำหรับพิจารณาโครงการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ รหัสหนังสือรับรองโครงการวิจัย SWUEC-662059 และคณะผู้วิจัยคำนึงถึงสิทธิของนักเรียนในทุกขั้นตอนของการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่เรียนในวิชาสังคมศึกษา (ส 21102) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 13 ห้องเรียน จำนวน 400 คน ผู้วิจัยระบุกลุ่มเป้าหมายโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา (ส 21102) ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวนนักเรียน 35 คน

เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสาน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และ 3) แบบวัดพฤติกรรมการบริโภคแบบพอเพียง ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสาน จากการให้คำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ ในการสอนรายวิชาสังคมศึกษามากกว่า 10 ปี จำนวน 3 คน โดยออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสาน เป็นวิธีการเรียนรู้แบบเผชิญหน้ากับการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ผ่านโปรแกรม Microsoft Teams มีเนื้อหาการเรียนรู้ 2 หน่วยการเรียนรู้ คือ เรื่องการบริโภค และเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีลำดับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

- 1.1 ขั้นการนำเข้าสู่บทเรียน การกระตุ้นผู้เรียน ให้เกิดแรงจูงใจในการทำกิจกรรม
- 1.2 ขั้นปฏิบัติการ การส่งเสริมผู้เรียนให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่นการค้นคว้าหาข้อมูล
- 1.3 ขั้นกิจกรรมสรุป การสรุปและนำเสนอผลงานในรูปแบบต่าง ๆ
- 1.4 ขั้นประเมินผล การประเมินผลของผู้เรียน และผู้เรียนเป็นผู้ประเมินตนเอง

ตารางที่ 1 ตารางแสดงเค้าโครงการสอนรายวิชา และผลสะท้อนการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้	หัวข้อเนื้อหา	การจัดการเรียนรู้
หน่วยที่ 1 การบริโภค	- ความหมายและความสำคัญของการบริโภค - หลักการบริโภคที่ดี - ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมผู้บริโภค - ค่านิยมและพฤติกรรม - การบริโภคในสังคมปัจจุบัน	1. ระดมความคิด “ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภค” - เข้าใจและตระหนักถึงอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการบริโภคสินค้า 2. จำลองสถานการณ์ (การเลือกซื้อสินค้าออนไลน์) - วิเคราะห์การตัดสินใจเลือกซื้อและผลกระทบต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อม 3. กิจกรรมกลุ่ม “การบริโภคอย่างยั่งยืน” - ตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นผู้บริโภคที่ดี และการเลือกบริโภคสินค้าได้อย่างเหมาะสม
หน่วยที่ 2 เศรษฐกิจพอเพียง	- ความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง - ความเป็นมาของเศรษฐกิจพอเพียง - หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง - การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง - ความสำคัญ คุณค่า และประโยชน์ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต่อสังคมไทย	1. กิจกรรม “เส้นทางเศรษฐกิจพอเพียง” - เข้าใจความหมาย ความเป็นมา และหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง 2. กิจกรรม “บันไดแห่งความพอเพียง” - รู้หลักการของเศรษฐกิจแบบพอเพียงใน และการนำไปประยุกต์ใช้ 3. กิจกรรม “วิถีพอเพียงในชีวิตประจำวัน” - เข้าใจการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง 4. กิจกรรม “การพัฒนาตนเองแบบพอเพียง” - การวางแผนการบริโภคแบบพอเพียงและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

จากตารางที่ 1 พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมมีผลสะท้อนการเรียนรู้ ดังนี้ ผู้เรียนได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจบริโภค วิเคราะห์การเลือกซื้อสินค้าอย่างมีเหตุผล ตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นผู้บริโภคที่ดี สามารถเลือกบริโภคสินค้าได้อย่างเหมาะสม เข้าใจความหมาย ความเป็นมา หลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำแนวคิดดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนการบริโภคอย่างพอเพียงในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา จำแนกวัตถุประสงค์ทางการศึกษาด้านพุทธิพิสัยตามแนวคิดของ Bloom, B. S. โดยการสร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ และกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัด จำนวน 4 ด้าน (Bloom, B. S., 1956) ดังนี้

- 2.1 ความรู้ - ความจำ ข้อเท็จจริง เรื่องราวหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ
- 2.2 ความเข้าใจ การแปลความหมาย การตีความและการขยายความอย่างสมเหตุสมผล
- 2.4 การนำไปใช้ ความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้สำเร็จ
- 2.5 การวิเคราะห์ ความสามารถในการแยกแยะความสำคัญ อย่างสมเหตุสมผล



3. แบบวัดพฤติกรรมการบริโภคแบบพอเพียง ผู้วิจัยออกแบบวัดพฤติกรรมการบริโภคแบบพอเพียง ตามแนวคิดจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พัฒนาจากแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช (รัชกาลที่ 9) และจากการให้คำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ ในการสอนรายวิชาสังคมศึกษามากกว่า 10 ปี จำนวน 3 คน แบ่งออกเป็น 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ดังนี้

3.1 ความพอประมาณ คือ การบริโภคที่พอประมาณ และตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า

3.2 ความมีเหตุผล คือ การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ก่อน การบริโภค

3.3 ความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี คือ การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

3.4 เงื่อนไขความรู้ คือ มีความรอบรู้ ความรอบคอบ วางแผนและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

3.5 เงื่อนไขคุณธรรม คือ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบ มีความเพียร และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสาน ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้สถิติ t-test dependence

2. พฤติกรรมการบริโภคแบบพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสาน แปลผลระดับคะแนน ตามแนวคิดของ Best, J. W. ที่ใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยนำค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ไปเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแต่ละช่วงเพื่อแปลความหมายของคะแนน แบ่งออกเป็น 5 ชั้นประกอบด้วยมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด (Best, J. W., 1981) กำหนดความหมายของพฤติกรรมไว้ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง “น้อยที่สุด”

ค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง “น้อย”

ค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง “ปานกลาง”

ค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง “มาก”

ค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง “มากที่สุด”

ผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสาน

ตารางที่ 2 แสดงผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสาน

ทดสอบ	n	$\bar{x}$	SD	t	p
1. ก่อนเรียน	35	10.43	1.44	19.98**	.000
2. หลังเรียน	35	17.43	2.15		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05



จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสาน ก่อนเรียน เท่ากับ 10.43 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.44 และคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียน เท่ากับ 17.43 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.15

เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสาน มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคแบบพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสาน

ตารางที่ 3 แสดงพฤติกรรมการบริโภคแบบพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสาน

พฤติกรรม	$\bar{x}$	การแปลผล
ด้านความพอประมาณ	3.81	ระดับมาก
ด้านความมีเหตุผล	4.15	ระดับมาก
ด้านภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี	3.87	ระดับมาก
เงื่อนไขความรู้	3.77	ระดับมาก
เงื่อนไขคุณธรรม	4.02	ระดับมาก
ค่าเฉลี่ยในภาพรวม	3.92	ระดับมาก

จากตารางที่ 3 พบว่า พฤติกรรมการบริโภคแบบพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสาน มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 3.92 แสดงว่ามีพฤติกรรมบริโภคแบบพอเพียงอยู่ในระดับมาก

หากพิจารณาพฤติกรรมการบริโภคแบบพอเพียงในแต่ละด้านพบการแปลผล ดังนี้

ด้านความพอประมาณ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 แสดงว่ามีการบริโภคที่พอประมาณ และตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า อยู่ในระดับมาก

ด้านความมีเหตุผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 แสดงว่ามีการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ก่อนการบริโภค อยู่ในระดับมาก

ด้านภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 แสดงว่ามีการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต อยู่ในระดับมาก

ด้านเงื่อนไขความรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 แสดงว่ามีความรอบรู้ ความรอบคอบ วางแผนและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก

ด้านเงื่อนไขคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 แสดงว่ามีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบ มีความเพียร และใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต อยู่ในระดับมาก



อภิปรายผล

1. จากผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสาน

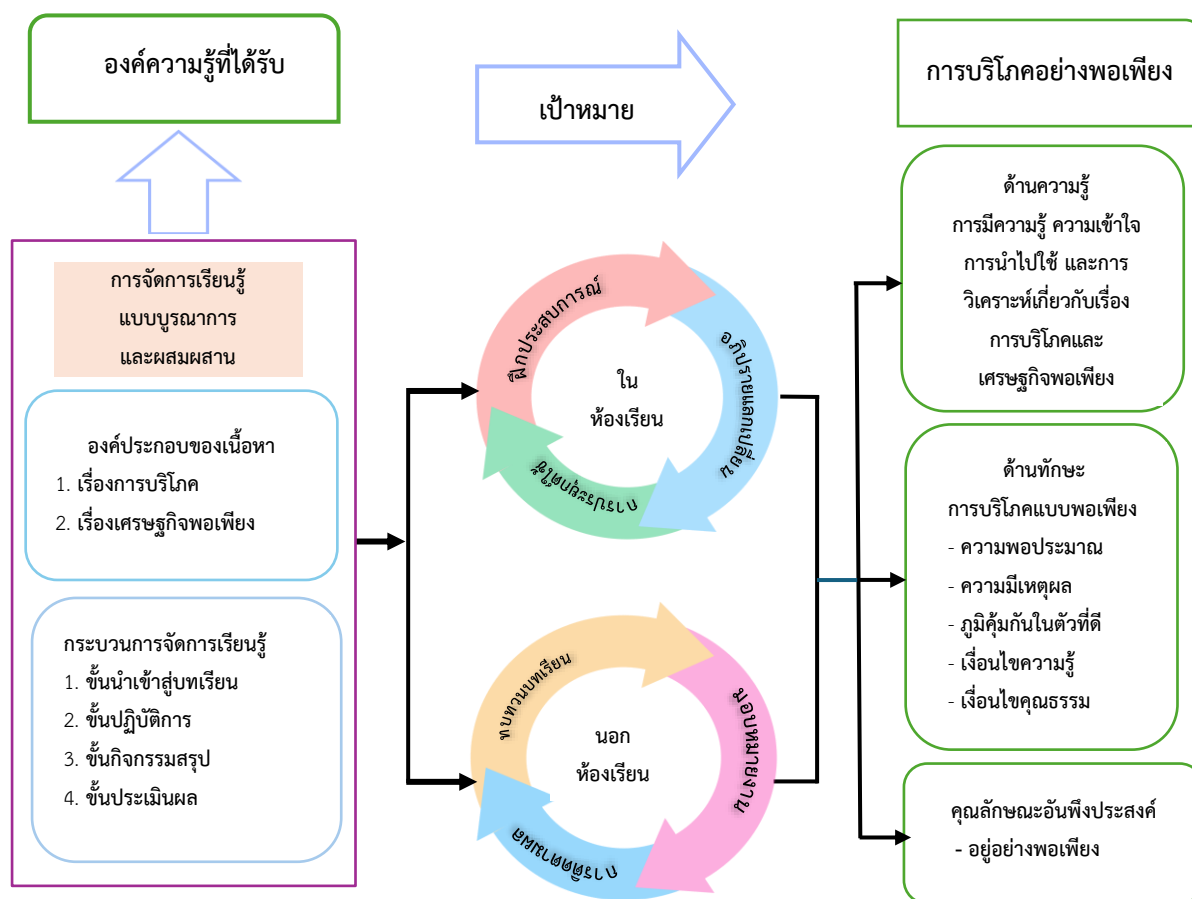
พบว่า หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสาน นักเรียนมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวได้ว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสานผ่านสื่อออนไลน์โปรแกรม Microsoft Teams สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น นักเรียนได้ใช้ทักษะการทำงานทั้งงานเดี่ยว และงานกลุ่ม การได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งผลให้เข้าใจในเนื้อหามากขึ้น ดังตัวอย่างของ นฤมล ธรรมชาติ ที่สรุปว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ใช้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันทั้งแบบเดี่ยวและกลุ่มช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานร่วมกันได้ดียิ่งขึ้น (นฤมล ธรรมชาติ, 2559) ดังตัวอย่างของ สุพรรณิ แสงชาติ ที่สรุปว่า การเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) กับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อผู้สอน ผู้เรียน องค์กรทางการศึกษาอย่างมาก ทำให้การเรียน การสอนมีความสะดวก รวดเร็วในการเข้าถึงบทเรียน และมีประสิทธิภาพมากกว่าการเรียนการสอนเพียงรูปแบบเดียว นอกจากนี้ ยังช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการสืบค้นข้อมูล ทางอินเทอร์เน็ต พัฒนาทักษะการติดต่อสื่อสารและช่องทางปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้เรียน กับผู้เรียน ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ช่วยเชื่อมโยงความรู้และทำให้เกิดการพัฒนาความคิด วิเคราะห์กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการกระตือรือร้น และยืดหยุ่นเกี่ยวกับเวลาและสถานที่ตลอดจนแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ในการเรียนรู้ (สุพรรณิ แสงชาติ, 2552) ดังตัวอย่างของ Banyen, P. et al. ที่สรุปว่า นักเรียนที่เข้าร่วมการเรียนการสอนแบบผสมผสานมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการเรียนการสอนในรูปแบบดั้งเดิม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้ง ยังพบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้แบบผสมผสาน ด้วยเหตุ เพราะระบบการจัดการเรียนรู้มีสื่อการเรียนการสอนที่น่าสนใจ และท้าทายมากกว่าการเรียนในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว ทำให้ผู้เรียนสามารถทบทวนบทเรียนหลังจากการเรียนในห้องเรียนได้สะดวกขึ้น (Banyen, P. et al., 2016) และดังตัวอย่างของ Garrison, D. R. & Kanuka, H. ที่สรุปว่า ข้อดีของการเรียนรู้แบบดั้งเดิมกับการเรียนออนไลน์มาผสมผสานกัน ทำให้ครูผู้สอนสามารถดำเนินการสอนได้อย่างยืดหยุ่นมากขึ้น สามารถปรับรูปแบบกิจกรรม การเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ทรัพยากรและสถานการณ์ (Garrison, D. R. & Kanuka, H., 2004)

2. จากผลการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคแบบพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสาน

พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการบริโภคแบบพอเพียง มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมในภาพรวมเท่ากับ 3.92 แสดงว่ามีพฤติกรรมการบริโภคแบบพอเพียงอยู่ในระดับมาก กล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสาน สามารถส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าใจแนวคิดการบริโภคแบบพอเพียง ประกอบด้วย 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ ความประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ประกอบด้วยมีความรู้และคุณธรรม ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญและมีพฤติกรรมการบริโภคที่เหมาะสม ลดการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลง และสามารถปรับตัวตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และพบว่า ด้านเงื่อนไขความรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อเปรียบเทียบกับเงื่อนไขด้านอื่น ๆ ถึงแม้จะอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากผู้เรียนยังไม่เข้าใจในเนื้อหา หรืออาจเป็น เพราะวิธีการจัดการเรียนการสอนยังไม่ได้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในกลุ่มนี้เท่าที่ควร ผู้สอนจึงควรปรับกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้สามารถ

ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนให้มีความรอบรู้ ความรอบคอบ มีการวางแผน และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าในอนาคต ดังตัวอย่างของ วิมล วงศ์วิบูลย์ ที่สรุปว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบูรณาการในการพัฒนา ค่านิยมการบริโภคอย่างพอเพียง มีการตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรและบริโภคสิ่งต่าง ๆ อย่างมีสติและลดการใช้ จ่ายที่ไม่จำเป็นลง (วิมล วงศ์วิบูลย์, 2559) ดังตัวอย่างของ นิภาภรณ์ ทองทิพย์ ที่สรุปว่า การใช้สื่อ การเรียนรู้ที่เหมาะสมช่วยให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการบริโภคแบบพอเพียงและมีความรับผิดชอบต่อการใช้ ทรัพยากร (นิภาภรณ์ ทองทิพย์, 2563) และดังตัวอย่างของ คณะนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่สรุปว่า พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า พฤติกรรม ด้านการประหยัดและการใช้งานทรัพยากรอย่างเหมาะสมอยู่ในระดับดี และแนะนำให้มีการจัดอบรมและกิจกรรม ที่ส่งเสริมแนวคิดนี้ในมหาวิทยาลัย (คณะนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2565)

องค์ความรู้ใหม่



ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสานเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคแบบพอเพียง

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสานเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคแบบพอเพียง เป็นการบูรณาการองค์ความรู้ ทักษะ และการสร้างประสบการณ์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาพฤติกรรมการบริโภคที่เหมาะสมในบริบทของเศรษฐกิจพอเพียง และนำความรู้ และทักษะที่ได้ ไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตแบบพอเพียง อย่างมีคุณธรรม

สรุปและข้อเสนอแนะ

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสาน เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยใช้วิธีการและเทคนิคการสอนที่หลากหลายผสมผสานกัน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะผ่านกระบวนการสืบสอบ (Inquiry) การแก้ปัญหา (Problem Solving) และการทำงานร่วมกัน มีทั้งงานกลุ่มและงานเดี่ยว พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในประสบการณ์จริงของตนเอง กิจกรรมการเรียนรู้ถูกออกแบบให้ผสมผสานระหว่างการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้ากับผู้สอน และการเรียนรู้นอกห้องเรียนผ่านกิจกรรมออนไลน์ ซึ่งช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนรู้ ตอบโจทย์ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนในด้านรูปแบบการเรียนรู้ การคิด ความสนใจ และความสามารถ การเรียนรู้รูปแบบนี้ยังช่วยกระตุ้นความสนใจ สร้างแรงจูงใจ และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนการได้พัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อชีวิต (Lifelong Learning) การนำเอารูปแบบการเรียนแบบผสมผสานมาใช้นั้น ต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ให้พร้อม เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพทางการเรียนให้เกิดขึ้น ดังนั้น ผู้สอนจึงควรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ในการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะการใช้งานแอปพลิเคชันต่าง ๆ เพื่อรองรับการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไป ในยุคปัจจุบัน และอนาคต ได้แก่ การอบรมพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลของผู้สอน เพื่อสร้างกิจกรรมการเรียน การสอนให้ทันสมัย การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผสมผสานเทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ การจัดการเรียนการสอน ที่สามารถตอบโจทย์เป้าหมายและศักยภาพของผู้เรียน มีการสำรวจพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียนก่อนเรียน การใช้เครื่องมือวัดประเมินผลที่หลากหลาย และการสร้างเครือข่ายระหว่างผู้สอนเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และความรู้ด้านเทคโนโลยี สำหรับพัฒนาการเรียนการสอน และการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและผสมผสานไปเชื่อมโยงกับวิชาในสาขาอื่น ๆ ได้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) สำหรับการให้ข้อมูลในการวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือ การให้คำแนะนำในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและแบบผสมผสาน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา แบบวัดพฤติกรรมการบริโภคแบบพอเพียง และทุนในการดำเนินการวิจัยจากโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม)

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2565). พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ดาหฺรฯ ห่งพุ่ม. (2553). รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤมล ธรรมชาติ. (2559). รูปแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิภาภรณ์ ทองทิพย์. (2563). การพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการบริโภคแบบพอเพียงของนักเรียน. วารสารการพัฒนาการศึกษา, 12(1), 55-65.
- บุรชัย ศิริมหาสาร. (2454). การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิมล วงศ์วิบูลย์. (2559). ผลของการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการต่อพฤติกรรมการบริโภคแบบพอเพียงของนักเรียน. วารสารวิจัยการศึกษา, 8(1), 89-102.
- สุพรรณิ แสงชาติ. (2552). บทบาทของผู้เรียนและผู้สอนในการเรียนแบบผสมผสาน. วารสารการศึกษาปริทัศน์, 10(2), 15-30.
- Banyen, P. et al. (2016). The blended learning model for enhancing students' critical thinking skills and learning achievement. International Journal of Instruction, 9(2), 229-242.
- Best, J. W. (1981). Research in education. (4th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Bloom, B. S. (1956). Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals. New York: Longman.
- Garrison, D. R. & Kanuka, H. (2004). Blended learning: Uncovering its transformative potential in higher education. The Internet and Higher Education, 7(2), 95-10.